

VERTEC.

Izbaja
1. dné v
mesecu
in stoji
za celo
leto 2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
20 kr.
Po
pošti:
za celo
leto 2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.

Naroč-
nina naj
se na-
prej pla-
čuje in
pošilja
ured-
ništvu v
šent-
peter-
skem
pred-
mestji
hš. št. 15
v Lju-
bljani.
(Lai-
bach.)

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 12.

V Ljubljani 1. decembra 1873.

Leto III.

T i c a.

Oj deček hudobni!
Zakaj me loviš,
Ter v kletko me téсно
Zapreti želiš?

Če perje in petje
Ti moje je všeč,
Na prostem me pusti
Ne lovi me več!

Na prostem mi perje
Lepo je svitlo,
In petje mileje,
Ko v kletki bi b'lo.

Tud' ti si na prostem
Najraje vesel,
Zapert pa bi v ječi
Gotovo ne pel.

Če sebi le dobro
In srečo želiš,
Glej drugim da tudi
Nič zlá ne storiš!

P. Gros.

Na božični praznik.

Oče je bil zidar. Padel je z odra in je umerl. Mati je bila perica; delala je vso noč; prehladila se je v merzlej noči, dobila je hudo vročino in umerla je tudi ona. — Janezek je ostal sam, — bil je star komaj 4 leta.

Dobro njegovo mamico nesli so na pokopališče in jokal se je ubogi Janezek. Misлил si je: Kedó me bode zdaj „ljubi Janezek“ klical? Kedó mi bode dal kruha zjutraj in zvečer, kedar bodem lačen? Kedó bode pral mojo umazano

srajčko? Kedó mi bode postiljal posteljico? Kedó me bode objemal in pritiskal na gorke persi, kedar mi bode mráz? Kedó me bode učil moliti jutranjo in večerno molitvico, kakor je to storila moja dobra mamica? — To in še več družega si je mislil Janezek tam na pokopališči, ko so njegovo ljubo mamico v černo jamo pokopali, ter je britko britko jokal.

Sosedje so se preselili od tam, kjer je njegova mamica stanovala, v druge hiže. Namesto starih znancev prišli so tuji ljudje v hižo, katerih Janezek poprej nij še nikoli videl, niti jih je poznal. Tudi oni Janezka nijso poznali. Ako je Janezek jokaje prišel do njihovih vrat, zaderli so se nad njim in mu rekli: „Kaj hočeš? kaj iščeš tukaj pri nas? Poberi se izpred naših vrat, ter pojdi jokati pred svoj prag!“

In šel je Janezek, — šel je vèn na cesto, hodil je gori in doli po ulicah velikega mesta, ter je srečeval ljudi, katerih nobenega poznal nij. Tam na oglu visoke hiže postoji ter gleda, ako ne pride kedó mimo, ki bi bil podoben njegovej mamici ali njegovemu očetu. In ako bi kedó tak prišel, nagovoril bi ga bil rad ubogi Janezek. Ali zastonj je stal in čakal; nihče ga ne vidi, nihče ga ne pozná. Memogredoči ljudje imajo dosti družega posla, vidi se jim na hoji; pa jim je tudi malo mar za kakega ubozega, beraškega otroka. Kedor hoče dandenes kaj imeti, mora usta odpreti. To vedó starejši in že izurjeni berači bolje od sirote Janezka. Zato pa tudi gredó za človekom; sučejo se okolo njega ter ga nadlegujejo, da jim človek že zaradi tega mora kaj podeliti, ako hoče, da se jih iznebi. Berač, ki samo joka, lakote ne utolaži. — Sirota Janezek bi bil moral že perva dva dni po materinej smerti lakote umreti, ako bi se ga ne bila usmilila stara branjevka, ki je blizu ònega ogla velike hiže ovočje prodajala, kjer je Janezek navadno stal. „Prej ko ne, rad bi mi kaj ukradel,“ mislila si je starka, ko je videla ubozega dečka, kako poželjivo je gledal po njenem z ovočjem obloženem staniču. A ker je Janezek ves dan hodil okolo nje, smilil se jej je naposled ubogi deček. Poiskala je nagnjito jabolko ter mu je je dala rekoč: „Ná, vzemi; pa pojdi zdaj domóv!“

Janezek je bil vajen ubogati, in ker mu je branjevka rekla, da naj gre domóv, šel je takój tiho in mirno tja po cesti naprej. —

Bilo je pa že pozno zvečer; a po velikih mestih so pozno zvečer hižna vrata skorej povsod zaperta. — Britko je jokal Janezek, ko je pomislil, da ne more nikamor v hižo, da ga nikjer nihče ne pričakuje, in mu tudi nihče posteljice ne pripravlja.

Kaj mu je storiti? — Tjá v samotni kot poleg nekkih velikih hižnih vrat počepne ter jokaje zaspí. V spanji objame pred vratmi stoječi kamen, ki je njegove slabó pokrite úde varoval merzle burje, stisne se k njemu ter mu zašepeta: „Ljuba moja mamica!“ — Pogostoma se je zbudil po noči; in kaj bi se ne, vsaj je bila noč tako merzla in še celó sneg je padal na ubozega Janezka. Stokaje se je obernal na drugo stran, njegova posteljica je bila tako terda.

Družega dne obiše zopet branjevko, katera je videla že iz daleč, kako žalosten je ubogi deček Janezek. Dala mu je zopet ostanke svojega kosilca.

Tudi tretji in četerti dan je našel Janezek dobro branjevko, ki mu je vselej pomolila skorjico kruha ali pa kako nagnjito jabolko. Peti dan je pa zastonj išče. Dolgo je stal in čakal ubogi Janezek tam za oglom velike hiže. Ljudi vse polno je šlo po ulicah gori in doli, mnogo več jih je bilo nego druge dni,

ali branjevka vendar ne pride. — Čez dolgo vpraša Janezek hrômege berača, gospôde se nagovoriti nij upal.

„Kje je denes dobra branjevka, ki je nij tukaj?“

„Je nij, pa tudi ne bode prišla,“ odgovori hrômec, „ali ne veš, da je denes praznik.“

„In zakaj je denes praznik?“ vpraša Janezek.

„Denes je prišel Jezus, naš odrešenik, na svet; le poglej, kako ljudjé vró v cerkev.“

„Kamor toliko ljudí gre, tja smem morda tudi jaz,“ mislil si je Janezek ter žalostno stopa za obilno množico. Ali kako je bil vesel videvši, da mu nihče ne brani v veliko, lepo poslopje, ki je bilo najlepše v celem mestu. Tu ga nij nihče vprašal: „Kaj hočeš ti tukaj?“ Tudi ga nij nihče podil iz prekrasnega poslopja. Še celó dopuščeno mu je bilo, da je smel poslušati lepo godbo in petje, ki se je tako veličastno razlegalo po hramu božjem. Pa ne samo to, — tudi med gospôdo je smel stati ubogi Janezek. —

Zdaj stopi prijazen, čestitljiv gospod na vzvišeni prostor pred zbrano ljudstvo. Pripoveduje z živo besedo, kako je denes prišel Jezus na svet; kako je bil položen v revne jaslice; kako je živel v velikem uboštvu in kako je vedno rad imel in ljubil majhne, nedolžne otroke. —

Ves dan in vso noč bi bil Janezek rad poslušal prijaznega, čestitljivega gospoda.

Do zvečer je bila cerkev zmiraj odperta, a zvečer so zaperli tudi cerkvena vrata in Janezek je moral zopet — na cesto.

Vsa okna so bila razsvitljena; zale kočije so derdrale sîm ter tja po ulicah; v izložnicah prodajalnic bilo je vse polno zelenih smerečic s prižganimi lučicami in z angeljčki iz sladkorja; bilo je tudi izpostavljeno mnogo lepih jasic, v katerih je ležalo dete Jezus. —

Vse to je gledal in občudoval ubogi Janezek dolgo dolgo; in zakaj bi tudi ne, vsaj je imel čas zato! —

Lepo in bogato napravljene gospe so dohajale v prodajalnico, da si kupijo teh lepih reči; vsaka je kupila nekaj in je nesla domóv svojim otročičem, ter jim rekla: „Glejte, vse to vam je prinesel ljubi Jezušček, ki je prišel denes na svet!“ —

Oj kako vesel je pač praznik rojstva našega odrešenika Jezusa Kristusa! —

„Brr! — ko bi le tako merzlo ne bilo!“ —

Pač smejo veseli biti otroci, ki sedé okolo svoje dobre mamice v hiži pri toplej peši ter poslušajo v gorkejši sobi, kako zunaj merzla burja brije; a vse drugače je to pri ubogem Janezku, ki ne vé, kam bi se podal pri tako neprijetnem in merzlem vremenu! —

Verne se nazaj pred cerkvena vrata! tù poklekne ter sklene svoji merzli ročici in moli:

„O preljubi Jezušček, ki ležiš v revnih jaslicah in imaš otroke tako rad, — ako me potrebuješ, da bi ti kaj postregel, vzemi me k sebi . . .“

In Jezušček je uslišal njegovo prošnjo, in je vzal k sebi ubozega Janezka, ki nij imel nikogar na tem svetu. Janezek je zaspal pred cerkvenimi durmi in probudil se je tam — v svitlih nebesih . . .

In vi, otroci! ki boste imeli na sveti dan mnogo veselja v hiži pri gorkej peči in v veselej družbi svojih ljubih starišev, spomnite se vsaj nekoliko dnih, ki bodo lačni in žejni sè solzami v očeh sedeli okolo prazne mize v merzlej sobi.

Poslovenil I. T.

Nihče ne vé, kaj ga čaka.

Bilo je pozno v jeseni. Hud veter je razsajal ter pometal prah po cesti; nebó se je prevleklo s črnimi oblaki in iz daleč se je slišal grom bobneti; vse to je kazalo, da se bode vreme kmalu premenilo. V strahu božjem in z britkostjo napolnjenim srcem šla je po cesti neka sirota, — bila je žena v starosti kacih štirideset let, — v naročji je nesla pol leta staro dete, a dvoje sirotic je capkalo za njo; deklica pri sedmih letih, in deček star okolo pet let. Ako jim pogledaš na raztergano obleko ali v zajokane oči, opazil bodeš takój, da so v velikem pomankanji in nadlogi. Bili so še nekoliko sto korakov od bližnje vasi, da na enkrat udári plôha, kakor bi se bilo nebó prelomilo. Sirota pohiti z drobnimi otročiči berž in bolj, da bi v kakej hiži bližnje vasi dobila zavetje. Prišedši v vas, gre takój v prvo hižo. Hiža je bila nova, lepo zidana, in njen gospodar se je zval Blaž Berdić. Bil je to človek jako premožen, a drugače prevzeten kakor malo kedó; zató so mu pa tudi njegovi sosedje, kedar so se o njem kaj pogovarjali, navadno rekli „špotljivi Blaž.“ Njegova žena je nosila glavo po konci kakor bi bila Bog si jo vedi kaj; povsod se je bahala sè svojimi otroci, kako so umni in dobri, ter jim je branila občevati z drugimi otroci iz vasi; rekla jim je: „Ne hodite mi v tovarišijo takih beraških otrok!“ — Kolikorgod ubožcev je prišlo k bogatemu Berdiću in ga je prosilo za kak dar, toliko jih je on gotovo surovo odpravil. Ako je pa kacemu sosedu posodil kak goldinar, kar je storil le za velike obresti in na mnoge prošnje, pa mu dotičnik posojene vsote nij vernil ob določenem roku, izročil ga je brez vse milosti sodnji ter mu dal prodati vse, kar je imelo kakoršno koli vrednost. Po tem potu pripravil je mnozega siromaka ob njegovo edino kravico ali volička, ali pa ob druge stvari, ki so pri gospodarstvu neobhodno potrebne.

Ko je prišla poprej omenjena sirota v Berdićevo hižo, našla ga je baš pri večerji z njegovo ženo in družino. Pripoveduje mu najprej svoje uboštvo in nesrečo, kako jej je pred tremi meseci umerl mož ter jej je zapustil troje drobnih otrok; za mesec dni pozneje vzel jej je hižo in vse njeno premoženje ogenj, ki je malo ne vso vas upepelil. Ne kaže jej tedaj družega, nego da si pomoči prosi pri dobrih in poštenih ljudeh. A baš zdaj jo je zateklo na cesti gerdo in neugodno vreme; prosi ga tedaj, naj bi jo vzel pod streho, ako tudi v hlev, da bi le mogla prenočiti sè svojimi otročiči.

Prevzetni Berdić nij dolgo poslušal uboge beračice, kar naravnost jej je rekel, da v njegovej hiži nij prostora za njo in njene otroke; pa ko bi ga tudi imel, bi jej ga ne mogel dati, ker bi se bal, da bi mu ona, ali njeni otroci, kaj ne ukradli. Rekel jej je, naj si gre v božjem imenu kam drugam iskat prenočišča. Oh, kedó li more opisati óno gorko bolést, ki jo je občutila pri teh besedah uboga mati treh otrok! V tako gerdem vremenu ne dá prevzetni boga-